

STRATEGIJE I ZAKONI O SOCIJALNOJ PARTICIPACIJI I SOCIJALNOJ INKLUZIJI

STRATEGIJE

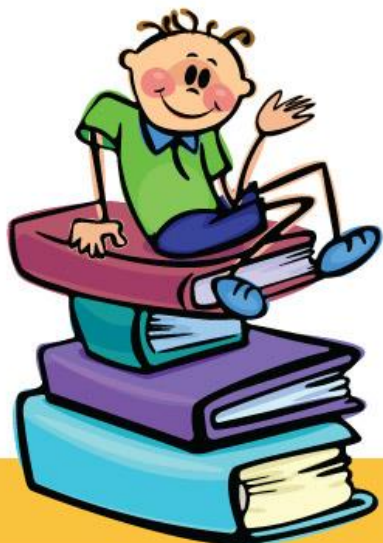
- Dokumenti koji daju okvir za različite oblasti na osnovu kojih se kreiraju zakoni, pravilnici, projekti... i na osnovu kojih se „meri“ uspešnost neke politike
- Strategije se donose sa jasnim ciljevima i jasnim rokovima
- U strategijama se uglavnom navode i zadaci obrazovnog, zdravstvenog i sistema socijalne zaštite (ali i Vlade, Pokrajine, lokalne samouprave, NGO sektora...)

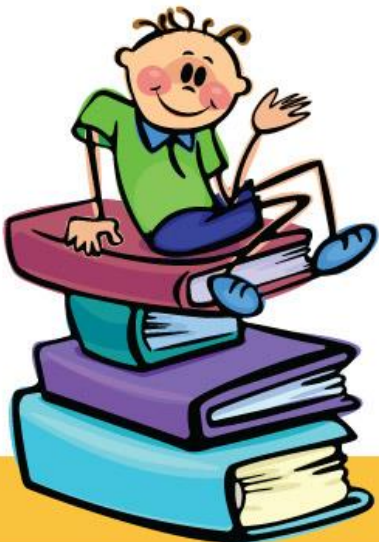
STRATEGIJE BITNE ZA SOCIJALNU INKLUZIJU

- EVROPA 2020

- unapređenje socijalne zaštite i adekvatniji pristup socijalnim uslugama
- Obrazovanje kao sistem koji stvara iste mogućnosti za sve slojeve stanovništva
- Otklanjanje fizičkih barijera za isključenost, npr. osoba sa invaliditetom
- Unaprediti kvalitet i pristup osnovnim javnim uslugama, kao što su zdravstvena nega i socijalne usluge
- Predškolsko obrazovanje verovatno najpresudniji faktor za izlazak iz začaranog kruga međugeneracijskog siromaštva i najisplativija socioekonomska investicija.

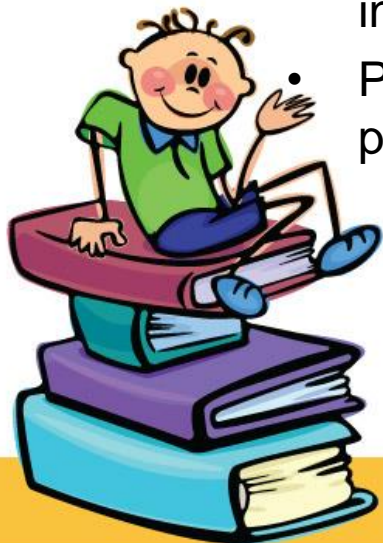

- Raditi na podizanju svesti svih učesnika u društvu o diskriminaciji pojedinih marginalizovanih grupa, kao što su osobe sa invaliditetom, Romi, interno raseljena lica i žene, kao i na stvaranju podsticaja za njihovu integraciju.
- Potrebno je i imati u vidu političku ekonomiju socijalne politike u uslovima ograničenih resursa, te odlučiti koje grupe stanovništva prvenstveno treba ciljati.

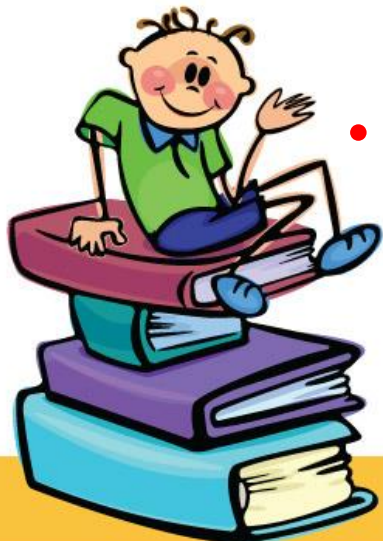

STRATEGIJA RAZVOJA SOCIJALNE ZAŠTITE

- favorizovanje usluga smeštaja u ustanovu i kada on nije neophodan, podele ustanova prema kategorijama korisnika; institucionalna izolacija korisnika kojima bi druge vrste usluga kvalitetnije zadovoljavale njihove potrebe
- Definisanje razvojne politike socijalne zaštite i **povezivanje sa drugim sistemima** i delatnostima u društvu; delotvorna akcija kao prevencija problema
- Uvođenje novih usluga socijalne zaštite u okviru postojećih institucija i službi socijalne zaštite i u zajednici
- Pružati usluge koje su u najvećem stepenu usaglašene sa potrebama korisnika uz poštovanje ljudskih prava i dostojanstva

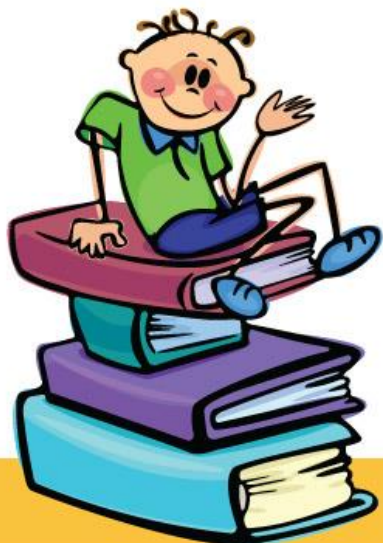

- **Nacionalna strategija za mlade**
 - npr. Obezbeđivati ostvarivanje prava na jednake šanse svih mladih u društvu, a posebno mladih koji žive u teškim uslovima;
- **Strategija razvoja zaštite mentalnog zdravlja**
 - npr. Neophodno je da službe za mentalno zdravlje imaju ugrađen sistem za praćenje koji će obezbedi prava i potrebe osoba sa problemima u oblasti mentalnog zdravlja.
- **Strategija za unapređivanje položaja Roma u RS**
 - npr. pravovremeno i efikasno uključivanje romske dece u predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje, obezbeđivanje kontinuiteta u obrazovanju, uspostavljanje mehanizama za podsticanje tolerancije i uvažavanje različitosti...
- **Strategija unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u RS**
 - npr. Strateški cilj koji ovaj dokument postavlja je unapređenje položaja osoba sa invaliditetom do pozicije ravnopravnih građana koji uživaju sva prava i odgovornosti.
 - od medicinskog ka socijalnom modelu invaliditeta

A GDE SMO TU MI?

- Uloga psihologa u zdravstvenom, obrazovnom i sistemu zapošljavanja vezano za socijalnu inkluziju i participaciju?

RADNO MESTO – PSIHOLOG U OBRAZOVANJU

- Učestvuje u planiranju, programiranju, praćenju i vrednovanju ostvarivanja vaspitno-obrazovnog rada;
- Pruža podršku vaspitačima i nastavnicima u planiranju, pripremanju i izvođenju svih vidova vaspitno-obrazovnog rada;
- Vršiti psihološko- instruktivni rad i sarađuje sa nastavnicima i drugim stručnim saradnicima na unapređenju vaspitno-obrazovnog rada;
- Obavlja savetodavni rad sa decom i učenicima, roditeljima, odnosno starateljima i zaposlenima u ustanovi;
- Učestvuje u radu stručnih timova i organa ustanove;

Vodi pedagošku dokumentaciju i evidenciju;

Pružiti podršku u izradi i razvijanju individualnih obrazovnih planova i sarađuje sa interesornom komisijom u proceni potreba za dodatnom obrazovnom, zdravstvenom i/ili socijalnom podrškom detetu ili učeniku;

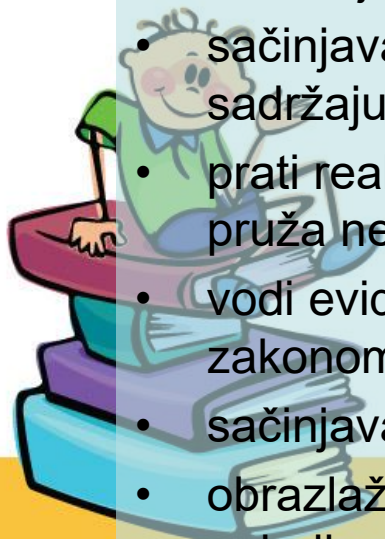
Sarađuje sa institucijama, lokalnom zajednicom, stručnim i strukovnim organizacijama od značaja za uspešan rad ustanove;

- Učestvuje u izradi propisanih dokumenata ustanove;
- Vršiti testiranje dece pri upisu u prvi razred i proveru spremnosti za prevremeni upis u školu;
- Stručno se usavršava.

PSIHOLOG U SOCIJALNOJ ZAŠTITI

- **Ne postoji**
- **Postoji voditelj slučaja koji može biti i psiholog (kao i pedagog, andragog, socijalni radnik, defektolog...**
- upoznaje korisnika sa mogućnostima službe i njegovim pravima;
- organizuje i realizuje pružanje usluga i obezbeđenje mera pravne zaštite konkretnom korisniku u svim fazama stručnog rada;
- koordinira rad na konkretnom slučaju unutar službe centra i sa službama u lokalnoj zajednici;
- sačinjava predlog plana usluga i, sa supervizorom, odlučuje o njegovom sadržaju, dinamici realizacije i rokovima za evaluaciju;
- prati realizaciju primenjenih usluga, uređuje i koordinira pružanje podrške i pruža neposrednu podršku korisniku, prema sačinjenom planu;
- vodi evidenciju i dokumentaciju o korisniku i radu sa korisnikom propisanu zakonom i propisima;
- sačinjava posebne izveštaje o korisniku;
- obrazlaže nalaz i stručno mišljenje o potrebama, pravima i interesima pojedinačnog korisnika pred drugim upravnim i sudskim organima.

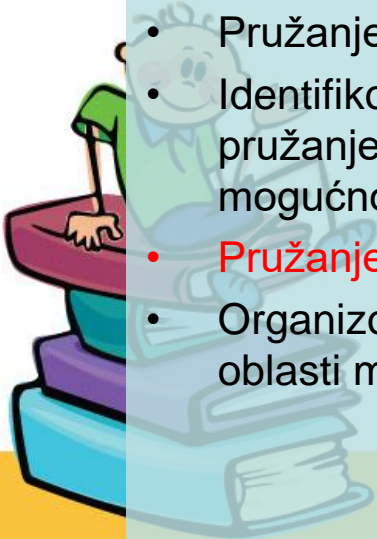
PRAVILNIK O PROGRAMU SVIH OBLIKA RADA STRUČNOG SARADNIKA

- Planiranje i programiranje Vaspitno-obrazovnog, odnosno OV rada (9 tačaka)
 - Godišnji plan ustanove (podrška učenicima, zaštita od nasilja, saradnja sa porodicom...)
 - Planiranje stručnog usavršavanja svih zaposlenih (usmeravanje na prioritetne oblasti za tu godinu)
- Praćenje i vrednovanje VO rada (7 tačaka)
- **Rad sa vaspitačima i nastavnicima (21 tačka!)**
- **Rad sa roditeljima i starateljima (9 tačaka)**
- **Rad sa direktorom, stručnim saradnicima, pedagoškim asistentom i pratiocem deteta (8 tačaka)**
- Rad sa detetom i učenikom (16 tačaka)
- Rad u stručnim organima i timovima (4 tačke)
- Saradnja sa nadležnim ustanovama, organizacijama, udruženjima i jedinicom lokalne samouprave (4 tačke)
- Vođenje dokumentacije, priprema za rad i stručno usavršavanje (5 tačaka)
- **UKUPNO 83 TAČKE**

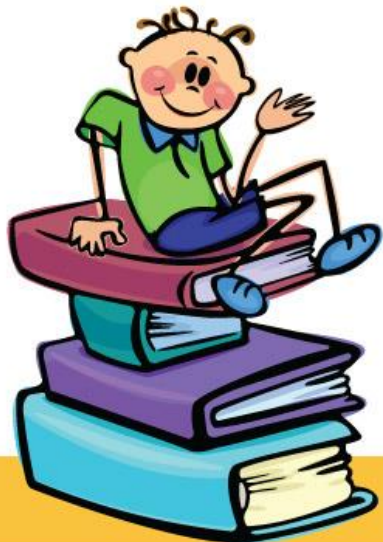
RAD SA DECOM I UČENICIMA

- 16 tačaka
- Učešće u praćenju dečjeg napredovanja u razvoju i učenju
- Ispitivanje deteta upisanog u osnovnu školu procenom intelektualnog, kognitivnog, emocionalnog i socijalnog statusa **radi davanja preporuka za dalji rad**. Provera spremnosti za polazak u školu deteta starosti od šest do šest i po godina.
- Savetodavno-instruktivni rad sa učenicima koji imaju teškoće u učenju, razvojne, emocionalne i socijalne teškoće, probleme prilagođavanja, probleme ponašanja,
- Pružanje podrške deci, odnosno učenicima za koje se obezbeđuje vaspitno-obrazovni rad po **individualnom obrazovnom planu, odnosno koji se školuju po individualiziranoj nastavi i individualnom obrazovnom planu**
- Pružanje podrške deci, odnosno učenicima iz osetljivih društvenih grupa,
- Identifikovanje učenika sa izuzetnim sposobnostima (daroviti i talentovani) i pružanje podrške takvim učenicima za njihov dalji razvoj. Učestvovanje u proceni mogućnosti za ubrzano školovanje učenika sa izuzetnim sposobnostima,
- **Pružanje podrške učeničkom aktivizmu i participaciji u školskom životu**
- Organizovanje i realizovanje predavanja, tribina i drugih aktivnosti za učenike iz oblasti mentalnog zdravlja, pedagoške, razvojne i socijalne psihologije

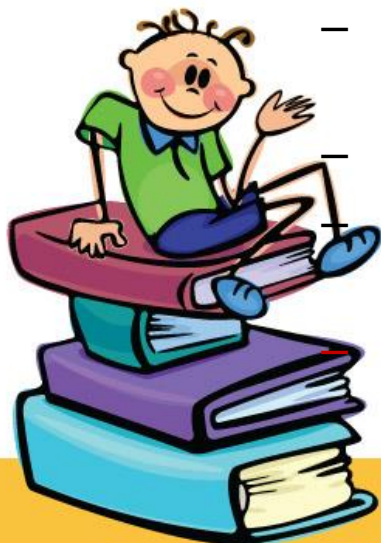
STRUČNI SARADNIK I SOCIJALNA INKLUZIJA

Značaj socijalne uključenosti u
školama i mesto psihologa

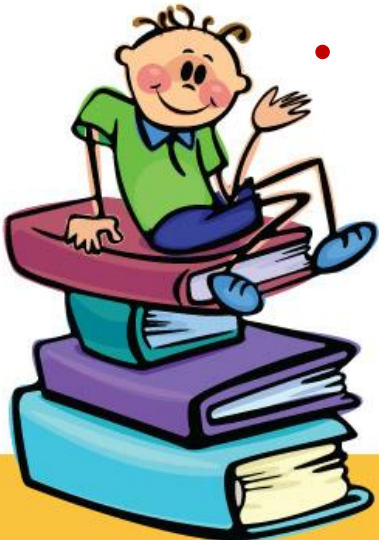
OBRAZOVNI SISTEM

- **Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja**
 - obezbeđivanje jednakog prava i dostupnosti obrazovanja i vaspitanja
 - kvalitetno i uravnoteženo obrazovanje i vaspitanje... prilagođeno uzrasnim i ličnim potrebama deteta, učenika i odraslog
 - usmerenost obrazovanja i vaspitanja na dete i učenika izlazeći u susret različitim potrebama učenika
 - **saradnja sa porodicom i učešće roditelja u ostvarivanju ciljeva vaspitanja i obrazovanja**
 - pravovremeno uključivanje u predškolsko obrazovanje i vaspitanje
 - stimulisanje nadarenih učenika
 - pristup svim nivoima obrazovanja za decu i učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom
 - **pravo na obrazovanje za vreme smeštaja u ustanovi i bolničkog i kućnog lečenja**

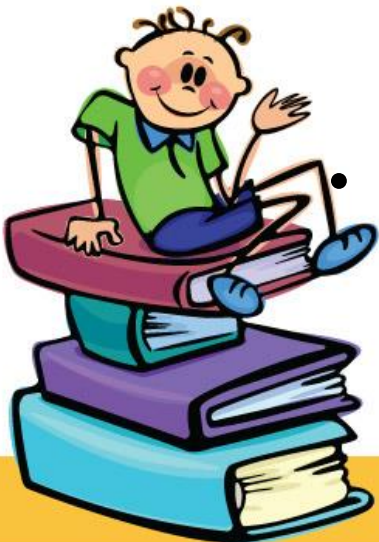
STANDARDI POSTIGNUĆA

- Za učenika kome je usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta i drugih razloga to potrebno, posebni standardi postignuća mogu da se prilagođavaju svakom pojedinačno, uz stalno praćenje njegovog razvoja
- Za učenika sa izuzetnim sposobnostima posebni standardi postignuća mogu da se prilagođavaju svakom pojedinačno, uz stalno praćenje razvoja.
- Ne smatraju se diskriminacijom posebne mere uvedene radi postizanja pune ravnopravnosti, zaštite i napretka lica, odnosno grupe lica koja se nalaze u **nejednakom položaju**. (npr. individualni rad sa detetom sa problemima u ponašanju ili učenju)

ZANEMARIVANJE I ZLOSTAVLJANJE

- Zanemarivanje i nemarno postopanje predstavlja propuščanje ustanove ili zaposlenog da obezbedi uslove za pravilan razvoj deteta i učenika.
 - Ustanova je dužna da odmah podnese prijavu nadležnom organu ako se kod deteta ili učenika primete znaci nasilja, zlostavljanja ili zanemarivanja.
 - Pod socijalnim nasiljem... smatra se isključivanje deteta i učenika iz grupe vršnjaka i različitih oblika socijalnih aktivnosti ustanove.
- BOJAN IZ NAŠEG PRIMERA?**

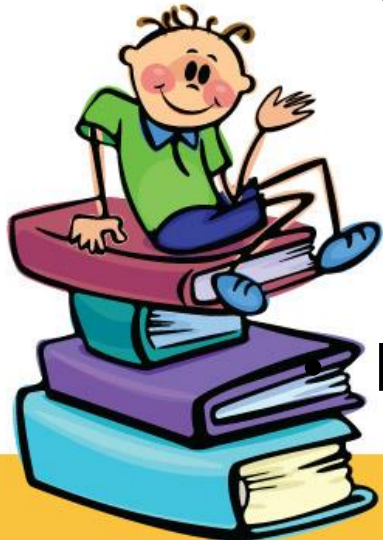
NAČINI SPROVOĐENJA SOCIJALNE INKLUZIJE

- Osnovna i srednja škola ostvaruju školski program, a mogu da ostvaruju i: **individualni obrazovni plan za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju**
- IOP se pravi i za učenika sa izuzetnim sposobnostima!
- Ispitivanje dece se vrši na maternjem jeziku i, ako je potrebno, uz oblike ispitivanja prilagođene detetu sa invaliditetom
- Ispitivanje se vrši samo zbog utvrđivanja IOP-a ili dodatne podrške u obrazovanju ako je dete starije od 6.5 godina (izuzetno, na predlog interresorne komisije, polazak može biti odložen za godinu dana)
- Za mlađe može biti predloženo da se odloži polazak na godinu dana
- Udžbenici u skladu sa potrebama dece

Škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju

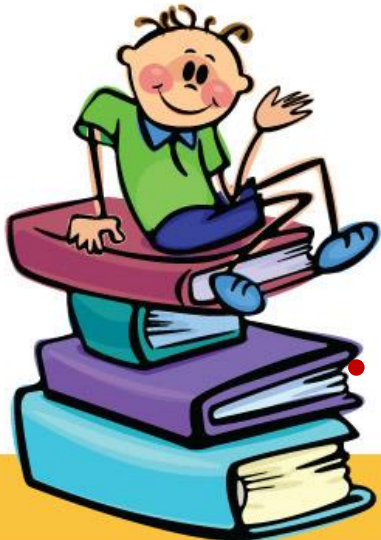
- Samo u izuzetnim slučajevima
- Ove škole su obavezne da pružaju podršku „redovnim“ školama
- Upis samo na osnovu mišljenja interresorne komisije, uz saglasnost roditelja (staratelja)
- Opstanak u sadašnjem obliku?
 - Nesrazmerno velik broj nekih etničkih grupa
 - Deca sa invaliditetom
 - Izuzetno težak prelazak u redovne škole

Resursni centri?

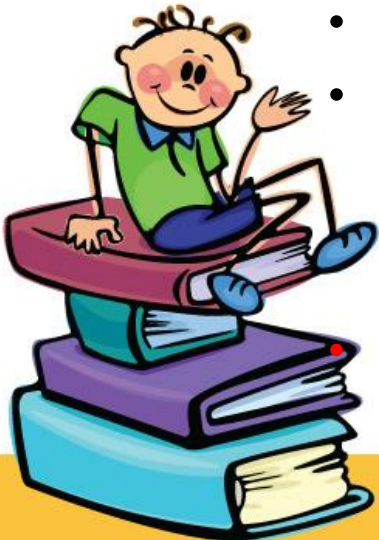
SARADNICI I STRUČNI SARADNICI

- **Stručni saradnici i saradnici** - pedagozi, psiholozi, socijalni radnici, andragozi, pedagoški asistent...
- **Pedagoški asistent** - pruža pomoć i dodatnu podršku deci i učenicima, u skladu sa njihovim potrebama i pomoć nastavnicima, vaspitačima i stručnim saradnicima u cilju unapređivanja njihovog rada sa decom i učenicima kojima je potrebna dodatna obrazovna podrška
- **Lični pratilac deteta** – za decu sa smetnjama u razvoju ili sa invaliditetom

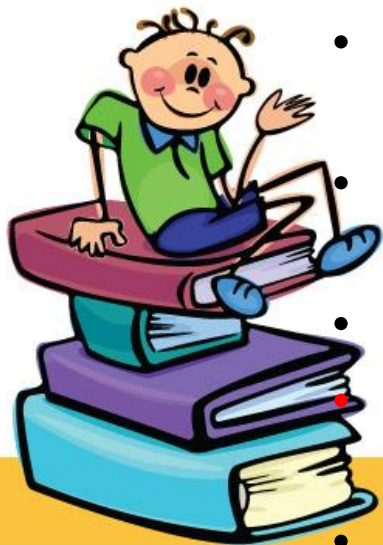
PEDAGOŠKI ASISTENT

- Nekadašnji romski asistent
- Podrška detetu i ustanovi
- Nema rada na neodređeno vreme, nema jasnih kriterijuma ko može biti pedagoški asistent, postoji pravilnik o programu obuke (ovu obuku moraju da prođu svi asistenti), često obavljaju ulogu personalnog asistenta
- Pored pomoći u obrazovanju, učestvuju u senzibilizacija ustanove, lokalne sredine, roditelja... za pitanja socijalnog uključivanja
- 80% govori romski, 28% ima visoko obrazovanje
- Oko trećine pedagoških asistenata uopšte ne radi sa detetom na dodatnoj podršci u obrazovaju, već obavlja administrativne poslove, posete romskim porodicama (**ŠTO OVO NE RADE I NASTAVNICI ILI STRUČNI SARADNICI?!**)
- U više od polovine opština nema nijednog pedagoškog asistenta

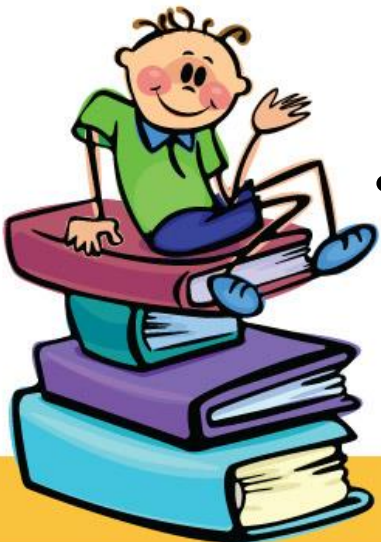

DODATNA PODRŠKA DETETU

- Obrazovna, zdravstvena i socijalna –
INTERSEKTORSKA SARADNJA
- Dodatna nastavna sredstva i asistivne tehnologije (npr. udžbenik na Brajevom pismu, prilagođena tastatura)
- IOP (može i bez IRK, ali može biti i predlog IRK)
- prevazilaženje jezičke barijere
- pratioci i pedagoški asistenti
- obrazovna podrška u slučaju dužeg izostanka (hronična bolest)
- razvojna grupa u vrtiću i škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju
- stručno usavršavanje zaposlenih
- **povećanje osetljivosti zaposlenih, vršnjaka i njihovih roditelja**
- savetodavni rad sa roditeljima

- Procenu podrške zahteva staratelj ili bilo ko iz obrazovnog, zdravstvenog ili sistema socijalne zaštite (uz saglasnost staratelja), a nakon savetodavnog rada sa starateljem o potrebi dodatne podrške detetu
- Interresorna komisija – pedijatar, školski psiholog, predstavnik CSR, defektolog (od 2019.) (obavezno), ostali ako je potrebno (pedagoški asistent, stručni saradnik, roditelj, vršnjaci... **OSOBA OD POVERENJA**)
- Mišljenje IRK je u formi individualnog plana podrške i šalje se staratelju i službi koja treba da pruži dodatnu podršku

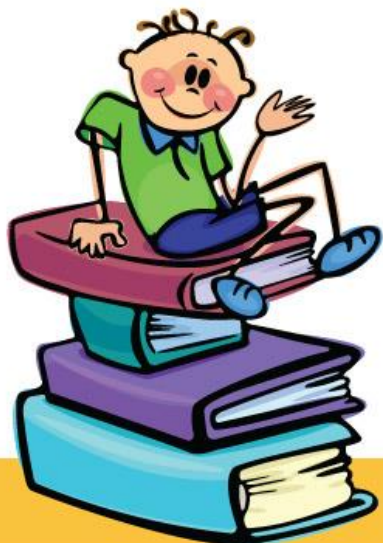

МАПА ПРОЦЕСА

ODLUKA IRK

- Upućivanje na prava (bez obzira da li je to u redovnoj školi ili školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju)
 - IOP
 - Pedagoški profil
 - Lični pratilac
 - Pedagoški asistent
 - Otklanjanje fizičkih prepreka
 - Socijalna zaštita (materijalna davanja)
 - Asistivne tehnologije

NIVOI PODRŠKE U OBRAZOVANJU

- Na osnovu važnih podatak o učeniku pravi se **pedagoški profil** za sve učenike, a makar za one kojima je potrebna dodatna podrška (za učenike koji ne postižu opšte ishode i za darovite)

Tri vrste individualizacije

- Individualizacija koju ne mora da prati pisani dokument
- IOP sa prilagođenim programom
- IOP sa izmenjenim programom

